

הַלְבוֹת קְדוֹשׁ הַחֹדֶשׁ פָּרָק יז

א. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהִקְדַּמְנוּ כְּדִי שִׁיְהִיו עֲתִידִים וּמוֹכְנִים לִידֵיעַת הָרְאִיָּה, וּכְשֶׁתִּרְצֶה לְדַעַת זֹאת, תִּתְחִיל וּתַחֲשֹׁב וּתוֹצִיא מִקּוֹם הַשֶּׁמֶשׁ הָאֲמִתִּי וּמִקּוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי הָרֹאשׁ לְשַׁעַת הָרְאִיָּה, וּתְגַרַע מִקּוֹם הַשֶּׁמֶשׁ הָאֲמִתִּי מִמִּקּוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי; וְהִנָּשְׂאָר, הוּא הַנִּקְרָא אֲרֹךְ רֹאשׁוֹן.

ב. וּמֵאַחֵר שֶׁתִּדַּע מִקּוֹם הָרֹאשׁ וּמִקּוֹם הַיָּרֵחַ, תִּדַּע רֹחַב הַיָּרֵחַ כַּמָּה הוּא, וְאִם הוּא רֹחַב צְפוֹנִי אוֹ דְרוֹמִי; וְהוּא הַנִּקְרָא רֹחַב רֹאשׁוֹן. וְהִזְהַר בְּאֲרֹךְ הַזֶּה הָרֹאשׁוֹן וּבְרֹחַב הָרֹאשׁוֹן, וִיְהִיו שְׁנֵיהֶם מוֹכְנִים לְפָנֶיךָ.

ג. וְהִתְבּוֹנֵן בְּאֲרֹךְ זֶה הָרֹאשׁוֹן: אִם יֵצֵא לָךְ תִּשְׁעַ מַעֲלוֹת בְּשׁוּוֹה אוֹ פְּחוֹת תִּדַּע בּוֹדְאֵי שְׂאֵי אִפְשָׁר לַעֲוֹלָם שִׁירָאָה הַיָּרֵחַ בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִין אַתָּה צָרִיךְ חֲשָׁבוֹן אַחֵר; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן יָתֵר עַל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת תִּדַּע בּוֹדְאֵי שֶׁהַיָּרֵחַ יֵרָאֶה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאִין אַתָּה צָרִיךְ לַחֲשָׁבוֹן אַחֵר; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן מִתִּשְׁעַ מַעֲלוֹת וְעַד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה תִצְטָרֵךְ לְדָרֵשׁ וּלְחַקֵּר בְּחֲשִׁבוֹנוֹת הָרְאִיָּה, עַד שֶׁתִּדַּע אִם יֵרָאֶה אוֹ לֹא יֵרָאֶה.

ד. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁהְיָה מִקּוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי מִתְחַלֵּת מִזֵּל גָּדִי עַד סוּף מִזֵּל תָּאוּמִים. אָבֵל אִם הִיא מִקּוֹם הַיָּרֵחַ מִתְחַלֵּת מִזֵּל סֶרְטָן עַד סוּף מִזֵּל קֶשֶׁת, וִיְהִיָּה הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת בְּשׁוּוֹה אוֹ פְּחוֹת תִּדַּע שְׂאִין הַיָּרֵחַ נִרְאֶה כָּלֹל בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְאִם הִיא הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן יָתֵר עַל אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים מַעֲלוֹת, וּדְאִי יֵרָאֶה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל; אִם יִהְיֶה הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן מִעֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת עַד אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים תִצְטָרֵךְ לְדָרֵשׁ וּלְחַקֵּר בְּחֲשִׁבוֹנוֹת הָרְאִיָּה, עַד שֶׁתִּדַּע אִם יֵרָאֶה אוֹ לֹא יֵרָאֶה.

ה. וְאֵלּוּ הֵן חֲשִׁבוֹנוֹת הָרְאִיָּה: הִתְבּוֹנֵן וּרְאֵה הַיָּרֵחַ בְּאִיזָה מִזֵּל הוּא אִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל טָלָה, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ הָרֹאשׁוֹן תִּשְׁעָה וּחֲמִשִּׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל שׁוֹר, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ מַעֲלָה אַחַת; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל תָּאוּמִים, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שְׁמוֹנֶה וּחֲמִשִּׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל סֶרְטָן, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שְׁנַיִם וּחֲמִשִּׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל אַרְיָה, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שְׁלוֹשָׁה וְאַרְבָּעִים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל בְּתוּלָה, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שִׁבְעָה וּשְׁלוֹשִׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל מֵאֲזָנִים, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ אַרְבָּעָה וּשְׁלוֹשִׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל עֶקְרֵב, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ אַרְבָּעָה וּשְׁלוֹשִׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל קֶשֶׁת, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שִׁשָּׁה וּשְׁלוֹשִׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל גָּדִי, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ אַרְבָּעָה וְאַרְבָּעִים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל דָּלִי, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שְׁלוֹשָׁה וּחֲמִשִּׁים חֻלְקִים; וְאִם יִהְיֶה בְּמִזֵּל דָּגִים, תְּגַרַע מִן הָאֲרֹךְ שְׁמוֹנֶה וּחֲמִשִּׁים חֻלְקִים. וְהִנָּשְׂאָר מִן הָאֲרֹךְ אַחֵר שֶׁתְּגַרַע מִמֶּנּוּ אֵלּוּ הַחֻלְקִים, הוּא הַנִּקְרָא אֲרֹךְ שְׁנִי.

ו. וְלָמָּה גּוֹרְעִין חֻלְקִים אֵלּוּ, לְפִי שֶׁמִּקּוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי אֵינוֹ הַמִּקּוֹם שִׁירָאָה בּוֹ, אֵלֹא שְׁנׁוּי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם בְּאֲרֹךְ וּבְרֹחַב, וְהוּא הַנִּקְרָא שְׁנׁוּי הַמִּרְאָה; וְשְׁנׁוּי מִרְאָה הָאֲרֹךְ בְּשַׁעַת הָרְאִיָּה, לַעֲוֹלָם גּוֹרְעִין אוֹתוֹ מִן הָאֲרֹךְ כִּמּוֹ שְׂאֻמְרָנוּ.

ז. אָבֵל שְׁנׁוּי מִרְאָה הָרֹחַב אִם הִיא רֹחַב הַיָּרֵחַ צְפוֹנִי, גּוֹרְעִין

חלקים שלשנוי מראה הרחב מן הרחב הראשון ; ואם יהיה רחב הירח דרומי, מוסיפין החלקים שלשנוי מראה הרחב על הרחב הראשון. ומה שיהיה הרחב הראשון אחר שמוסיפין עליו או גורעין ממנו אותם החלקים, הוא הנקרא רחב שני.

ח. וכמה הם החלקים שמוסיפין או גורעין אותן אם יהיה הירח במזל טלה, תשעה חלקים ; ואם יהיה במזל שור, עשרה חלקים ; ואם יהיה במזל תאומים, ששה עשר חלקים ; ואם יהיה במזל סרטן, שבעה ועשרים חלקים ; ואם יהיה במזל אריה, שמונה ושלשים חלקים ; ואם יהיה במזל בתולה, ארבעה וארבעים חלקים ; ואם יהיה במזל מאזנים, ששה וארבעים חלקים ; ואם יהיה במזל עקרב, חמשה וארבעים חלקים ; ואם יהיה במזל קשת, ארבעה וארבעים חלקים ; ואם יהיה במזל גדי, ששה ושלשים חלקים ; ואם יהיה במזל דלי, שבעה ועשרים חלקים ; ואם יהיה במזל דגים, שנים עשר חלקים.

ט. ומאחר שתדע חלקים אלו, תגרע אותן מן הרחב הראשון או תוסיף אותן עליו, כמו שהודענוך ; ויצא לך, הרחב השני. וכבר ידעת אם הוא צפוני או דרומי, ותדע כמה מעלות וכמה חלקים נעשה זה הרחב השני ; ותכין אותו לפניה, ויהיה עתיד.

י. ואחר כך תחזר ותקח מן הרחב השני הזה מקצתו, מפני שהירח נלוז מעט במעגלו. וכמה הוא המקצת שתקח ממנו : אם יהיה מקום הירח מתחלת מזל טלה עד עשרים מעלה ממנו, או מתחלת מזל מאזנים עד עשרים מעלה ממנו תקח מן הרחב השני שני חמשיו ; ואם יהיה הירח מעשרים ממזל טלה עד עשר מעלות ממזל שור, או מעשרים ממזל מאזנים עד עשר מעלות ממזל עקרב תקח מן הרחב השני שלישיתו ; ואם יהיה הירח מעשר מעלות ממזל שור עד עשרים ממנו, או מעשר מעלות ממזל עקרב עד עשרים ממנו תקח מן הרחב השני רביעיתו ; ואם יהיה הירח מעשרים ממזל שור עד סופו, או מעשרים ממזל עקרב עד סופו תקח מן הרחב השני חמישיתו ; ואם יהיה הירח מתחלת מזל תאומים עד עשר מעלות ממנו, או מתחלת מזל קשת עד עשר מעלות ממנו תקח מן הרחב השני שתותו ; ואם יהיה הירח מעשר מעלות ממזל תאומים עד עשרים ממנו, או מעשר ממזל קשת עד עשרים ממנו תקח מן הרחב השני חצי שתותו ; ואם יהיה מקום הירח מעשרים ממזל תאומים עד חמש ועשרים ממנו, או מעשרים ממזל קשת עד חמש מעלות ממזל סרטן, או מחמש ועשרים ממזל קשת עד חמש מעלות ממזל גדי לא תקח כלום, לפי שאין כאן נליזת מעגל ; ואם יהיה הירח מחמש ממזל סרטן עד עשר ממנו, או מחמש ממזל גדי עד עשר ממנו תקח מן הרחב השני רביע שתותו ; ואם יהיה מקום הירח מעשר ממזל סרטן עד עשרים ממנו, או מעשר ממזל גדי עד עשרים ממנו תקח מן הרחב השני חצי שתותו ; ואם יהיה מקום הירח מעשרים ממזל סרטן עד סופו, או מעשרים ממזל גדי עד סופו תקח מן הרחב השני שתותו ; ואם יהיה הירח מתחלת מזל אריה עד עשר מעלות ממנו, או מתחלת מזל דלי עד עשר מעלות ממנו תקח מן הרחב השני חמישיתו ; ואם יהיה הירח מעשר מעלות ממזל

אֲרִיָּה עַד עֶשְׂרִים מִמֶּנּוּ, אוֹ מֵעֶשֶׂר מִמֶּזֶל דָּלִי עַד עֶשְׂרִים מִמֶּנּוּ תִּקַּח מִן הָרֹחַב הַשְּׁנִי רְבִיעִיתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָיִרַח מֵעֶשְׂרִים מִמֶּזֶל אֲרִיָּה עַד עֶשֶׂר מִמֶּזֶל בְּתוּלָה, אוֹ מֵעֶשְׂרִים מִמֶּזֶל דָּלִי עַד עֶשֶׂר מַעְלֹת מִמֶּזֶל דָּגִים תִּקַּח מִן הָרֹחַב הַשְּׁנִי שְׁלִישִׁיתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָיִרַח מֵעֶשֶׂר מִמֶּזֶל בְּתוּלָה עַד סוּפוֹ, אוֹ מֵעֶשֶׂר מִמֶּזֶל דָּגִים עַד סוּפוֹ תִּקַּח מִן הָרֹחַב הַשְּׁנִי שְׁנֵי חֲמִשָּׁיו. וְזֹאת הַמִּקְצֵת שֶׁתִּקַּח מִן הָרֹחַב הַשְּׁנִי, הִיא הַנִּקְרֵאת מַעְגַּל הָיִרַח.

יא. וְאַחֲרֵי כֵן תַּחֲזֹר וְתִתְּבוֹנֵן בְּרֹחַב הָיִרַח, וְתִרְאֶה אִם הִיא צְפוֹנִי אוֹ דְרוֹמִי אִם הִיא צְפוֹנִי, תִּגְרַע מַעְגַּל הָיִרַח הַזֶּה מִן הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי; וְאִם הִיא רֹחַב הָיִרַח דְרוֹמִי, תוֹסִיף הַמַּעְגַּל הַזֶּה עַל הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי. בְּמֵה דְבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִיא מְקוֹם הָיִרַח מִתְחַלֵּת מִזֶּל גְּדִי עַד סוּף מִזֶּל תָּאוֹמִים. אָבֵל אִם הִיא הָיִרַח מִתְחַלֵּת מִזֶּל סֶרְטָן עַד סוּף מִזֶּל קֶשֶׁת, יִהְיֶה הַדְּבַר הַפֶּךָ שָׁאֵם יִהְיֶה רֹחַב הָיִרַח צְפוֹנִי, תוֹסִיף הַמַּעְגַּל עַל הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי; וְאִם יִהְיֶה רֹחַב הָיִרַח דְרוֹמִי, תִּגְרַע הַמַּעְגַּל מִן הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי. וּמֵה שִׁיְהִיָּה הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי אַחֲרֵי שֶׁתוֹסִיף עָלָיו אוֹ תִּגְרַע מִמֶּנּוּ, הוּא הַנִּקְרָא אֲרֶךְ שְׁלִישִׁי. וְדַע שָׁאֵם לֹא יִהְיֶה שֵׁם נְלִיזֹת מַעְגַּל, וְלֹא נִתֵּן הַחֲשׁבוֹן לְקַחַת מִן הָרֹחַב הַשְּׁנִי כְּלוֹם יִהְיֶה הָאֲרֶךְ הַשְּׁנִי עֲצָמוֹ, הוּא הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי בְּלֹא פָחוֹת וְלֹא יֵתֵר.

יב. וְאַחֲרֵי כֵן תַּחֲזֹר וְתִרְאֶה הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְהוּא הַמַּעְלֹת שֶׁבֵּין הָיִרַח וְהַשֶּׁמֶשׁ בְּאִיזָה מִזֶּל הוּא: אִם יִהְיֶה בְּמִזֶּל דָּגִים אוֹ בְּמִזֶּל טֹלָה, תוֹסִיף עַל הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי שְׁתוֹתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֶךְ בְּמִזֶּל דָּלִי אוֹ בְּמִזֶּל שׁוֹר, תוֹסִיף עַל הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי חֲמִישִׁיתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֶךְ בְּמִזֶּל גְּדִי אוֹ בְּמִזֶּל תָּאוֹמִים, תוֹסִיף עַל הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי שְׁתוֹתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֶךְ בְּמִזֶּל קֶשֶׁת אוֹ בְּמִזֶּל סֶרְטָן, תִּנְיֵחַ הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי כְּמוֹת שֶׁהוּא, וְלֹא תוֹסִיף עָלָיו, וְלֹא תִּגְרַע מִמֶּנּוּ; וְאִם הִיא הָאֲרֶךְ בְּמִזֶּל עֶקְרָב אוֹ בְּמִזֶּל אֲרִיָּה, תִּגְרַע מִן הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי חֲמִישִׁיתוֹ; וְאִם יִהְיֶה הָאֲרֶךְ בְּמִזֶּל מֵאֲזֻנִּים אוֹ בְּמִזֶּל בְּתוּלָה, תִּגְרַע מִן הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי שְׁלִישִׁיתוֹ. וּמֵה שִׁיְהִיָּה הָאֲרֶךְ הַשְּׁלִישִׁי אַחֲרֵי שֶׁתוֹסִיף עָלָיו, אוֹ תִּגְרַע מִמֶּנּוּ, אוֹ תִּנְיֵחַ אוֹתוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא הוּא הַנִּקְרָא אֲרֶךְ רְבִיעִי. וְאַחֲרֵי כֵן תַּחֲזֹר אֲצֵל רֹחַב הָיִרַח הָרֵאשׁוֹן, וְתִקַּח מִמֶּנּוּ שְׁנֵי שְׁלִישָׁיו לְעוֹלָם וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא מִנֵּת גְּבֵהַּ הַמְּדִינָה. וְתִתְּבוֹנֵן וְתִרְאֶה אִם יִהְיֶה רֹחַב הָיִרַח צְפוֹנִי, תוֹסִיף מִנֵּת גְּבֵהַּ הַמְּדִינָה עַל הָאֲרֶךְ הָרְבִיעִי; וְאִם יִהְיֶה רֹחַב הָיִרַח דְרוֹמִי, תִּגְרַע מִנֵּת גְּבֵהַּ הַמְּדִינָה מִן הָאֲרֶךְ הָרְבִיעִי. וּמֵה שִׁיְהִיָּה הָאֲרֶךְ הָרְבִיעִי אַחֲרֵי שֶׁגִּוְרָעִין מִמֶּנּוּ, אוֹ מוֹסִיפִין עָלָיו הוּא הַנִּקְרָא קֶשֶׁת הָרֵאשִׁי.

יג. כִּיצַד: הֵרִי שֶׁבָּאֲנוּ לַחְקֹר אִם יִרְאֶה הָיִרַח בְּלִיל עָרֵב שַׁבַּת שְׁנִי לְחֹדֶשׁ אֵיר מִשְׁנֵה ז' אוֹ לֹא יִרְאֶה תּוֹצִיא מְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ הָאֲמִתִּי וּמְקוֹם הָיִרַח הָאֲמִתִּי וְרֹחַב הָיִרַח לְשַׁעַה ז' כְּמוֹ שֶׁהוֹדְעֵנוּךָ. יֵצֵא לָךְ מְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ הָאֲמִתִּי, בְּשֶׁבַע מַעְלֹת וְתִשְׁעָה חֻלְקִים מִמֶּזֶל שׁוֹר סִימְנוֹ ז' ט'; וְיֵצֵא לָךְ מְקוֹם הָיִרַח הָאֲמִתִּי, בְּשִׁמּוֹנָה עֶשְׂרֵה מַעְלֹת וְשִׁשָּׁה חֻלְקִים וּשְׁלוֹשִׁים חֻלְקִים מִמֶּזֶל שׁוֹר סִימְנוֹ י"ח ל"ו; וְיֵצֵא לָךְ רֹחַב הָיִרַח, בְּרוּחַ דְרוֹם שְׁלוֹשׁ מַעְלֹת וּשְׁלוֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים חֻלְקִים סִימְנוֹ ג' נ"ג, וְזֶה הוּא הָרֹחַב הָרֵאשׁוֹן; וְתִגְרַע מְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ מִמְּקוֹם הָיִרַח, יִשְׁאֹר אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלֹת וְשֶׁבַע וְעֶשְׂרִים חֻלְקִים סִימְנוֹ י"א כ"ז, וְזֶה הוּא הָאֲרֶךְ הָרֵאשׁוֹן; וּלְפִי שֶׁהִיא הָיִרַח בְּמִזֶּל שׁוֹר, יִהְיֶה שְׁנוּי מִרְאֶה הָאֲרֶךְ מַעְלָה אַחַת,

וְרֹאשִׁי לַגֶּרֶע אוֹתָהּ מִן הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן; יֵצֵא לָךְ הָאֶרֶץ הַשְּׁנִי, עֶשֶׂר מַעְלוֹת וְשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים חִלְקִים סִימְנֹו י' כ"ז; וְכֵן יִהְיֶה שְׁנוֹי מֵרֹאֶה הָרֹחֵב, עֶשְׂרֵה חִלְקִים, וּלְפִי שְׂרֹחֵב הַיָּרֵחַ הִיא דְרוֹמִי, רֹאשִׁי לְהוֹסִיף עָלָיו שְׁנוֹי הַמֵּרֹאֶה שֶׁהוּא עֶשְׂרֵה חִלְקִים; יֵצֵא לָךְ הָרֹחֵב הַשְּׁנִי, אַרְבַּע מַעְלוֹת וְשְׁלוֹשָׁה חִלְקִים סִימְנֹו ד' ג'; וּלְפִי שֶׁהִיא הַיָּרֵחַ בְּשִׁמוּנָהּ עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת מִמֶּזֶל שׁוֹר, רֹאשִׁי לִקַּח מִן הָרֹחֵב הַשְּׁנִי רִבִּיעִיתוֹ, וְהוּא הַנִּקְרָא מַעְגַּל הַיָּרֵחַ; יֵצֵא לָךְ מַעְגַּל הַיָּרֵחַ לַעֲת זוֹ, מַעְלָה אַחַת וְחִלְק אֶחָד, לְפִי שְׁאִין מִדְּקֶדְקִין בַּשְּׁנִיּוֹת.

יד. וּלְפִי שְׂרֹחֵב הַיָּרֵחַ דְרוֹמִי, וּמְקוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי בֵּין רֹאשׁ גָּדִי וְרֹאשׁ סֶרְטָן רֹאשִׁי לְהוֹסִיף הַמַּעְגַּל עַל הָאֶרֶץ הַשְּׁנִי; יֵצֵא לָךְ הָאֶרֶץ הַשְּׁלִישִׁי, אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת וְשִׁמוּנָהּ וְעֶשְׂרִים חִלְקִים סִימְנֹו י"א כ"ח; וּלְפִי שֶׁהָאֶרֶץ הַזֶּה בְּמֶזֶל שׁוֹר, רֹאשִׁי לְהוֹסִיף עַל הָאֶרֶץ הַשְּׁלִישִׁי חֲמִישִׁיתוֹ, שֶׁהוּא שְׁתֵּי מַעְלוֹת וְשִׁמוּנָהּ עֶשֶׂר חִלְקִים; וַיֵּצֵא לָךְ הָאֶרֶץ הָרִבִּיעִי, שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת וְשִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים חִלְקִים סִימְנֹו י"ג מ"ו; וְחֲזַרְנוּ אֶצֶל הָרֹחֵב הָרִאשׁוֹן, וְלִקְחָנוּ שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי יֵצֵא מִנֵּת גְּבֵה הַמְּדִינָה, וְהוּא שְׁתֵּי מַעְלוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשְׁלוֹשִׁים חִלְקִים; וּלְפִי שֶׁהִיא הָרֹחֵב דְרוֹמִי, רֹאשִׁי לַגֶּרֶע מִנֵּת גְּבֵה הַמְּדִינָה מִן הָאֶרֶץ הָרִבִּיעִי; יִשְׁאֹר לָךְ אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת וְאַחַד עֶשֶׂר חִלְקִים סִימְנֹו י"א י"א. וְזוֹ הִיא, קֶשֶׁת הָרֹאֶה בַּלִּילָה הַזֶּה. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ, תַּעֲשֶׂה וְתִדְעַ קֶשֶׁת הָרֹאֶה כַּמָּה מַעְלוֹת וְכַמָּה חִלְקִים יֵשׁ בָּהּ, בְּכָל לַיִל רֹאֶה שְׂתַרְצָהּ, לַעֲוֹלָם.

טו. וְאַחֵר שֶׁתִּצָּא קֶשֶׁת זוֹ, תִּבִּין בָּהּ, וְדַע שֶׁאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה תִּשַׁע מַעְלוֹת אוֹ פָּחוֹת, אִי אֶפְשָׁר שִׁירָאָה בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה יָתֵר עַל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יֵרָאֶה וְיִהְיֶה גָלוּי לְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

טז. וְאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה מִתְחַלֶּת מַעְלָה עֲשִׂירִית עַד סוֹף מַעְלַת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה תַּעֲרֹךְ קֶשֶׁת הָרֹאֶה אֶל הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן, וְתִדְעַ אִם יֵרָאֶה הַיָּרֵחַ אוֹ לֹא יֵרָאֶה, מִן הַקָּצִין שִׁישׁ לוֹ; וְהֵן הַנִּקְרָאִין קִצֵּי הָרֹאֶה.

יז. וְאִלּוּ הֵן קִצֵּי הָרֹאֶה: אִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה מִיָּתֵר עַל תִּשְׁעַ מַעְלוֹת עַד סוֹף עֶשֶׂר מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר עַל עֶשֶׂר, וְיִהְיֶה הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר וְדַאי יֵרָאֶה; וְאִם תִּהְיֶה הַקֶּשֶׁת פָּחוֹת מִזֶּה, אוֹ יִהְיֶה הָאֶרֶץ פָּחוֹת מִזֶּה לֹא יֵרָאֶה.

יח. וְאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה מִיָּתֵר עַל עֶשֶׂר מַעְלוֹת עַד סוֹף אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר עַל אַחַת עֶשְׂרֵה, וְיִהְיֶה הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר וְדַאי יֵרָאֶה; וְאִם תִּהְיֶה הַקֶּשֶׁת פָּחוֹת מִזֶּה, אוֹ יִהְיֶה הָאֶרֶץ פָּחוֹת מִזֶּה לֹא יֵרָאֶה.

יט. וְאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה מִיָּתֵר עַל אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת עַד סוֹף שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, וְיִהְיֶה הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר וְדַאי יֵרָאֶה; וְאִם תִּהְיֶה הַקֶּשֶׁת פָּחוֹת מִזֶּה, אוֹ יִהְיֶה הָאֶרֶץ פָּחוֹת מִזֶּה לֹא יֵרָאֶה.

כ. וְאִם תִּהְיֶה קֶשֶׁת הָרֹאֶה מִיָּתֵר עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת עַד סוֹף שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר עַל שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְיִהְיֶה הָאֶרֶץ הָרִאשׁוֹן עֶשֶׂר מַעְלוֹת, אוֹ יָתֵר וְדַאי יֵרָאֶה; וְאִם תִּהְיֶה הַקֶּשֶׁת פָּחוֹת מִזֶּה, אוֹ יִהְיֶה הָאֶרֶץ פָּחוֹת מִזֶּה לֹא יֵרָאֶה.

כא. ואם תהיה קשת הראיה מיתר על שלוש עשרה מעלות עד סוף ארבע עשרה מעלות, או יתר על ארבע עשרה, ויהיה הארך הראשון תשע מעלות, או יתר ודאי יראה; ואם תהיה הקשת פחות מזה, או יהיה הארך פחות מזה לא יראה. ועד כאן, סוף הקצין.

כב. פיצד: באנו להתבונן בקשת הראיה שלליל ערב שבת שני לחדש איר משנה זו יצא לנו בחשבון קשת הראיה, אחת עשרה מעלות ואחד עשר חלקים, כמו שידעת; ולפי שהיתה קשת הראיה בין עשר עד ארבע עשרה, ערכנו אותה אל הארך הראשון; וכבר ידעת שהארך היה כליל זה, אחת עשרה מעלות ושבעה ועשרים חלקים. ולפי שהיתה קשת הראיה יתר על אחת עשרה מעלות, והיה הארך הראשון יתר על אחת עשרה יודע שודאי יראה כליל זה, לפי הקצין הקצובות. וכן תעשה בכל קשת וקשת, עם הארך הראשון שלה.

כג. וכבר ראית מן המעשים האלו כמה חשבונות יש בו, וכמה תוספות, וכמה גרועין אחר שיגענו הרבה, עד שהמצינו דרכים קרובים שאין בחשבונם עמק גדול: שהירח, עקלקלות גדולות יש במעגלותיו; ולפיכך אמרו חכמים, "שמש, ידע מבואו" (תהילים קד, יט), ירח, לא ידע מבואו. ואמרו חכמים, פעמים בא בארוכה, פעמים בא בקצרה כמו שתראה מחשבונות אלו, שפעמים תוסיף ופעמים תגרע, עד שתצא קשת הראיה; ופעמים תהיה קשת הראיה ארוכה ופעמים קצרה, כמו שבארנו.

כד. וטעם כל אלו החשבונות, ומפני מה מוסיפים מניין זה, ומפני מה גורעין, והיאך נודע כל דבר ודבר מאלו הדברים, והראיה על כל דבר ודבר היא חכמת התקופות והגימטריות, שחברו בה חכמי יון ספרים הרבה, והם, המצויים עכשו ביד החכמים; אבל הספרים שחברו חכמי ישראל שהיו בימי הנביאים מבני יששכר, לא הגיעו אלינו. ומאחר שכל אלו הדברים, בראיות ברורות הם, שאין בהם דפי, ואי אפשר לאדם להרהר אחריהם אין חוששין למחבר, בין שחברו אותם נביאים בין שחברו אותם גויים: שכל דבר שנתגלה טעמו, ונודעה אמתתו בראיות שאין בהם דפי אין סומכין על זה האיש שאמרו, או שלמדו; אלא על הראיה שנתגלתה, והטעם שנודע.